

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

Do konce 40. let minulého století byla porodní bába neodmyslitelnou součástí každé obce. Děti přicházely na svět doma a když porod začal, všichni netrpělivě očekávali, kdy se „bába“ objeví ve dveřích. Ne vždy se ale jednalo o bábu v pravém slova smyslu. Barboře Kotábové, nejznámější z vranských porodních bab, nebylo na začátku její kariéry ani 30 let.

Barbora Kotábová pomáhala přes 40 let rodit děti ve Vraném a okolí.

historický seriál - 23. díl Vranská porodní bába Barbora Kotábová

což znamená kvalifikovaná, s povinným vzděláním. Jisté je, že nejpozději v roce 1909 už porodnický kurz absolvovala. Na podzim tohoto roku totiž v nedaleké Trnové pomohla přivést na svět chlapce jménem Ladislav František Pašek.

Jmeno pokřtěnce	Katolické	Nekatolické	Muzské	Zenské	Manželské	Nemanželské	Mrtvé narozené	Místo, číslo domu, bývalé panství, okresní oufád, kraj	B á b a
Ladislav František								Trnová č. 28 m. Vratislav předm. Víteň	Barbora Kotábová Vraného provinie

Zápis z knihy narozených v Trnové roku 1909.

Barbora se narodila ve Sloupu, malé vsičce nad Davlí, 8. dubna 1880 jako nemanželská dcera matce Marii Kožlovské a neznámému otci, v matrice neuvedenému. Na svět Barboře pomohla porodní bába Anna Horneková z nedaleké Hvozdnice. Jak bylo tehdy zvykem, nemanželské děti nosila ke křtu právě porodní bába. Tak to bylo i v případě Barbory, které šla dva dny po jejím narození za kmotru právě Anna Horneková. Možná zrovna ona dala Barboře do vínku její budoucí povolání.

Barbora vyrůstala s matkou a staršími sourozenci ve Sloupu. V létě roku 1907, to jí bylo 27 let, se provdala za vdovce Matěje Kotába, lodníka z protějšího domku. Vyvdala i sedmiletou Marii a pětiletého Filipa a všichni se společně odstěhovali do Vraného, kde se jim narodily další děti – František, Helena a Antonín. Období to asi nebylo lehké, protože když se na svět chystal František, malý Filip ve věku pěti let zemřel. A někdy v této době absolvovala Barbora porodnický kurz, aby mohla být tzv. „bába zkoušená“,

Těžko říct, co Barboru vedlo k absolvování porodnického kurzu celkem brzy po svatbě. Důvodem mohl být i fakt, že tehdejší vranská porodní bába Aloisie Petrová v létě roku 1908 zemřela a Vrané tak potřebovalo zaplnit místo po ní. Stát totiž nařizoval obcím, aby za-

NA LISTOPAD PŘIPRAVUJEME KNIHU!

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

historický seriál - 23. díl pokračování Vranská porodní bába Barbora Kotábová

jistily dostatečný počet porodních bab, a tak se často stávalo, že na poměrně drahý porodnický kurz a pořízení porodnické brašny s vybavením zájemkyním obec či farnost finančně přispívala.

V roce 1912 Barbořin manžel Matěj Kotáb v 37 letech zemřel. Barbora se tak stala ve 32 letech vdovou se čtyřmi dětmi, kdy nejstarší Marii bylo teprve 11 let. O to více přišel určitě Barboře vhod přivýdělek porodní báby, kterou byla už několikátým rokem. Práce to ale rozhodně nebyla lehká a zlatý důl to také nebyl. Porodní bába musela být neustále k dispozici a v pohotovosti. Porod mohl přijít ve dne v noci, často na velmi vzdálených místech, kam určitě docházela pěšky. Nezřídka pomáhala s porody na druhé straně řeky na Trnové a určitě i na tehdejší samotě Vír. V létě, v zimě, za horka, deště či v závějích musela často opouštět svoje děti a nikdy netušila, za jak dlouho se vrátí domů. Navíc, riskovala, že když porod nedopadne dobře, může za to být souzena a pokutována.

A nároky kladené na porodní báby byly vysoké. Dobové požadavky z let 1919 a 1929 nám pomohou si ji lépe představit: **„Vyžaduje se tělesná síla, úplné zdraví tělesné i duševní, zručnost a jemný hmat. Bába má být čistotná, má se nejméně dvakrát týdně koupat, vlasy musí udržovat náležitě úpravě, musí je často pročesávat a nejméně dvakrát do měsíce musí hlavu pěnicím mýdlem umýt. Čistý má být její oděv, nejméně dvakrát za týden si má měnit prádlo, nosit pokud možno takové které se dá vyvářet. Oblékat má světlé prací šaty volného střihu s krátkými rukávy přes ně pak velkou bílou zapínací zástěru, na hlavě necht' má hladký bílý čepeček.“**

Barbora provozovala řemeslo ve Vraném a okolí přes 40 let a pomohla na svět několika generacím. Ještě např. v roce 1950 pomohla porodit paní Marii Soukupové (nar. 1928) její druhorozenou dceru Marušku. A porod to prý

nebyl jednoduchý, trval celou noc. Vše ale nakonec dobře dopadlo a paní Soukupová na Barboru Kotábovou vzpomíná jako na „hodnou babku“, která si s sebou k porodům nosila svoji kabelu se všemi pomůckami včetně nůžek

S podobně vybaveným kufříkem chodila Barbora Kotábová pomáhat dětem na svět.

NA LISTOPAD PŘIPRAVUJEME KNIHU!

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

historický seriál - 23. díl pokračování Vranská porodní bába Barbora Kotábová

na přestřižení pupeční šňůry. Po narození miminka často prý ještě docházela novopečeným maminkám pomáhat a radit s péčí o novorozence, což prý každá čerstvá maminka určitě velmi ocenila.

Za první republiky bydlela Barbora v domku č. 80, nyní č. 180 nad obecním úřadem. Kolem roku 1950 ve svých 70 letech již s pomáháním u porodu pomalu ale jistě přestávala. Děti začaly přicházet na svět čím dál více v porodnicích a Barbora tak mohla jít na zasloužený odpočinek.

Svůj dlouhý život dožila v ulici Pod Lešem, v nájmu v domku č. 157 na úpatí kopce dnes známého pod názvem Andělák.

Za svůj život pomohla na svět v letech 1909-1950 nepočítaně dětem z Vraného a okolí. Zemřela "po delší chorobě" 4. 9. 1962 v krásném věku 82 let.

Obecné informace k tématu jsem čerpala z velmi zajímavé knihy Ženy s kuffíkem a nadějí od prof. Mileny Lenderové a kol.

Informace o dalších vranských porodních bábách a další fotografie najdete v připravované knize o historii Vraného a Skochovic, která vyjde v listopadu letošního roku.

Natálie Lupienská

Paní Marie Papoušková, roz. Kotábová, nevlastní dcera Barbory, stojí u ohrady v místech dnešního fotbalového hřiště.

NA LISTOPAD PŘIPRAVUJEME KNIHU!

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!